

ISBN: 974-90286-3-5

คนชิงอีสาน:

ร่างกาย กามารมณ์ อัตลักษณ์
และเสียงสะท้อนของคนทุกชั้นในหมอลำชิงอีสาน

(Mawlum Cing Isan:

Bodies and Voices in a Modernized
Performing Art from Northeast Thailand)

ห้องไทยศึกษานิตส์
สาขาวิชาศึกษาทั่วไป
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

อาจารย์สุริยา

อาจารย์ ดร. พัฒนา

นายสถาพร

นายปรีชา

นายณัฐวุฒิ

นางสาวศิริพร

สมฤทศปวี

กิติอาษา

อุ๋นแดง

ศรีไชย

สิงห์กุล

ไชยเลิศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

นครราชสีมา 2544

บทคัดย่อ

งานวิจัยชุดนี้ตอบคำถามสำคัญที่ว่า “หมอลำซิ่งอีสานคืออะไร” “หมอลำซิ่งอีสานมีความสำคัญอย่างไรต่อวิถีชีวิตของแรงงานลูกอีสาน และสังคมวัฒนธรรมอีสานแห่งยุคโลกาภิวัตน์” คณะนักวิจัยใช้เวลามากกว่า 12 เดือน (ตุลาคม 2542-กันยายน 2543) ในการศึกษาภาคสนาม “ชุมชน” หมอลำซิ่งในจังหวัดขอนแก่นและมหาสารคาม ติดตามการแสดงคอนเสิร์ตหมอลำซิ่งมากกว่า 20 ครั้ง และสัมภาษณ์ศิลปินหมอลำ หมอแคน อาจารย์หมอลำ นักดนตรี หางเครื่อง เจ้าของสำนักงานธุรกิจ บันเทิงและผู้เกี่ยวข้องมากกว่า 100 คน เพื่อให้ได้ภาพรวมและพัฒนาการของศิลปะการแสดงขอลานิยมนี้ การนำเสนอผลการวิเคราะห์และตีความหมายหมอลำซิ่งอีสานครั้งนี้ คณะนักวิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของ Mikail Bakhtin เป็นหลัก ข้อค้นพบประการสำคัญของงานวิจัยชุดนี้ก็คือ หมอลำซิ่งอีสานเป็นศิลปะการแสดงที่เกิดขึ้นจากความสามารรถและวิสัยทัศน์ในการปรับเปลี่ยนและปรับเปลี่ยนหมอลำพื้นบ้านให้ทันสมัย ภายใต้อิทธิพลของแนวดนตรีป๊อปรีออสสมัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับรสนิยมความบันเทิงและวิถีชีวิตของคนอีสานรุ่นใหม่ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว หมอลำซิ่งอีสานเป็นภาพสะท้อนของการต่อสู้ดิ้นรน ความในใจ และความทุกข์ความสุขของ “คนซิ่งอีสาน” หรือแรงงานลูกอีสานแห่งยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้หมอลำซิ่งยังได้สร้างวาทกรรมชุดหนึ่งเรียกว่า “วาทกรรมหมอลำซิ่ง” เพื่อใช้ตอบโต้และต่อรองกับวาทกรรมอนุรักษนิยมในบริบทของวงวิชาการและวงการราชการไทยที่ทำงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม

คำหลัก: หมอลำซิ่ง ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน การนำเสนอร่างกาย แรงงานลูกอีสาน วาทกรรมหมอลำซิ่ง

Abstract

What is Isan Mawlum Cing [a modernized folk songs/Mawlum from Northeast Thailand]? How and why is this popular Mawlum Cing relevant to the life styles of Isan migrant laborers and an ever-changing Isan society and culture in the globalization era? What are the voices and their meanings represented in this fast-track Mawlum genre? These key questions will be addressed in this anthropological research project. Researchers have spent more than 12 months (October 1999–September 2000) conducting fieldwork in the communities of Mawlum Cing in Khon Kaen and Mahasarakham. The research team observed more than 20 Mawlum Cing live concerts, interviewed more than 100 Mawlum masters, teachers, singers, musicians, dancers, and business agents, and carried out an intensive archival research concerning this popular folk performance in a number of leading university libraries. Guided by Bakhtinian concepts of carnival intersubjectivity of meanings and voices and of body politics, it is argued that Mawlum Cing is a modernized performing art, which was invented as an “open” entertainment media to suit the tastes, life styles, and desires of young and adult migrant workers and villagers. This updated version of modern Mawlum reflects voices of hope, frustration, imagination, and real-life drama, which constitute eventful themes in the lives and communities of migrant workers, rural villagers, and the urban working class. In addition, this research project portrays the Mawlum Cing and its multi-dimensional discourses as articulated signs of cultural contests juxtaposing to the official hegemony of folk cultural conservatism.

Keywords: Mawlum Cing, Isan folk art performance, Isan migrant laborers, bodies and bodily presentation, Mawlum Cing discourse